

A Vértesi Natúrpark szakmai beszámolója a 2025-ös évről.

Munkaszervezet megnevezése	Pro Vértes Közalapítvány
Munkaszervezet képviselőjének neve	Viszló Levente
Beszámoló készítésének dátuma	2026.05.21.

1. Natúrparki partnerség változásai

A Natúrparkkal együttműködő partnerek számában a tárgyévben belül nem következett be változás.

2. A Natúrpark szakmai tevékenysége

A 2025-ös-es évben a Vértesi Natúrpark munkaszervezete továbbra is a korábbiakban meghatározott értékek mentén folytatta tevékenységét.

Az oktatás és nevelés területén a Natúrpark széles körű programokat és tevékenységeket kínált a helyi közösségeknek és a turistáknak egyaránt. A Natúrpark tevékenységeinek egyik fő mozgatórugója az a nézet, mely szerint kiemelkedő figyelmet kell fordítani a fiatalok szemléletformálására és az oktatásra. A fenntarthatóság és a természeti, valamint a kulturális értékek megőrzése akkor kerül biztos kézbe, ha olyan generáció nő fel, amely hozzáértő és elkötelezett ezeknek az értékeknek a megőrzésében. Ennek érdekében a legnagyobb hatást az oktatás területén érhetjük el.

Az oktatási tevékenységünk a közvetlen, élményszerzésre épül, hiszen az élővilág a legjobban ezen keresztül érthető meg. Az első kézből szerzett tapasztalatok útján a fiatalok közvetlenül kerülnek kapcsolatba a természeti folyamatokkal, az állatokkal és a növényekkel, így hozzájárulunk a következő nemzedékek természetbe való visszatalálásához.

Az élményalapú oktatás nemcsak a tudás és az ismeretek átadását célozza meg, hanem arra törekszik, hogy a fiatalok fejlesszék a kritikus gondolkodást, a problémamegoldó képességet és megismerjék a fenntartható életmód alapjait. Így bízunk benne, hogy a fiatal generáció, akik részt vesznek a programjainkon, felelősséget éreznek majd a természeti és kulturális örökségünk megőrzéséért és a fenntartható jövő építéséért.

A Vértesi Natúrpark programjai három központi helyszínen zajlanak.

A Vértesi Natúrpark látogatóközpontja, a Geszner-ház, mint kulturális és oktatási helyszín, állandó jelleggel kínálja programjait oktatási intézményeknek, kis- és nagycsoportos foglalkozások keretei között. Tematikus napok, madárgyűrűzések, egyéb madarász programok és jeles napok sorolhatók ide, parki vezetett sétákkal, és a természettudományi kiállítás tárlatvezetéseivel.

A Boglártanya Erdei Iskola a tanyasi világba nyújt bepillantást, lehetőséget kínál az interaktív természeti oktatásra és a környezeti nevelésre.

A Pusztai Állatpark a természetgazdálkodási ágazatunk központja, ahol megismerhetjük az ősi magyar legeltetett tájat, az őshonos legelő állatokat, többek között szürkemarhákat, bivalyokat és európai bölényeket.

Utazó programjaink, mint amilyen a „Madárdalos Ovi” Program minden évben bejárja a natúrparki településeket. Sok térségbeli gyermekhez ér el, megvalósítva azt az célkitűzésünket, mely szerint a természeti nevelést már a legkisebbek bevonásával kell megkezdeni.

Az alsó és felső korosztályt célzó Natúrparki vetélkedőt hibrid formában valósítjuk meg. A pontokat a diákok az online fordulókön és egy natúrparki kiránduláson gyűjtötték, a vetélkedőt pedig egy izgalmas döntővel koronáztuk meg a Boglártanya Erdei Iskolában, már jelenléti formában.

Évi rendszerességgel megrendezésre kerülő hagyományörző programjainkkal, amilyen a Szent György-napi kihajtás vagy a Mihály-napi Lovas- és Pásztortalálkozó, kulturális értékörzésre hívjuk az érdeklődőket, emellett igyekszünk meghonosítani új hagyományokat is. A szemétszedési akciókkal a természeti értékeink megőrzésébe vonjuk be a natúrpark lakosságát, amely több évtizedes múltra tekint vissza.

A fenntartható térségfejlesztés érdekében olyan tevékenységeket végzünk és olyan nemzetközi kutatásokban veszünk részt, amelyek hosszú távú megoldásokat keresnek az alulról építkező kezdeményezések számára, és nem csak elméleti, hanem a gyakorlatban is alkalmazható eredményekre összpontosítanak.

Az éves natúrparki tevékenység részletes bemutatása -
Természeti, táji és kulturális örökség megőrzése

Projekt megnevezése: XXV. Mihály-napi Lovas- és Pásztortalálkozó

Ideje: 2025.09.27.

A találkozó helyszíne Csákvár, célja az egykor gazdag népi kulturális értékek köztudatban tartása és átörökítése a következő nemzedékeknek. Az érdeklődők minden évben aktívan is részt vehetnek a találkozó programjain. A helyszínen fogathajtó lovaspálya és kis lovaspálya került kiépítésre, az előzőnél hagyományos foglalkozásokhoz köthető lovasbemutatók és versenyek, az utóbbinál ügyességi programok és díjlovas bemutatók kerültek megrendezésre. A közönség térségi hagyományőrző egyesületek, dalkörök, kórusok, hangszer- és táncművészek előadásaival kapcsolódhatott ki. Külön látványosságnak számítanak a pásztorok, akik minden évben meghívást kapnak a rendezvényre. Fontosnak tartjuk, hogy a rendezvényre látogatók megismerkedhessenek a Natúrpark településeinek művészeti csoportjaival, ezért a rendezvény mindig az ő bevonásukkal valósul meg. Meghívást kaptak a rendezvényre a Natúrparkban tevékenykedő kézművesek is, akik így nagyobb közönséggel ismertethetik meg termékeiket, ezáltal erősítjük a térség gazdasági kapcsolatait, és hozzájárulunk a vállalkozások sikerességéhez. A térség életében mindig is fontos helyet foglalt el a gasztronómia, ennek keretében kolbász és pásztoretel különlegességek várták az ide látogatókat. A pásztorkutya szépségverseny népszerű programja a rendezvénynek, melyen a környék pásztorkutyái mérettetnek meg. A helyezéseket a közönség által leadott szavazatok alapján osztottuk ki.

A pásztortalálkozó napján a Geszner-házban ingyenes szakvezetés, illetve gyógyteakóstoló fogadta az érdeklődőket. Természetesen a találkozó kiemelkedő elemei voltak a gyerekprogramok, amiket egész napos kézműves foglalkozások, bála-ugrálóvár, póni lovaglás, népi játékok és versenyek tettek emlékeztetővé.

Projekt megnevezése: Szent György-napi gulyakihajtás

Ideje: -

A ragadós száj- és körömfájás betegség 2025 márciusában jelent meg hazánkban, ezért a hagyományőrző gulyakihajtás nem valósulhatott meg a megszokott keretek között. Az állatok kihajtása csak a technikai személyzettel részvételével történt meg, és a fertőzési kockázat megszűnéséig állataink szigorú járványvédelmi intézkedések alatt álltak.

Projekt megnevezése: Szemétszedés a Vértesi Natúrparkban

Ideje: 2025.03.22.

A természeti és táji értékek megóvásában fontos közösségi programunk az évi rendszerességgel megrendezett szemétszedési akciónk. A szemétszedéshez több natúrparki település, oktatási intézmény és szervezet is csatlakozott: az általános iskolások, erdészek, vadászok, a horgászegyesület, a Csákvárért Egyesület, valamint a Csákvári Természetjáró Egyesület tagjai, a lovasok, az evangélikus gyülekezet és Csákvár, Gánt, Vérteskozma, Csákberény és Vértessomló üdülőfalva, valamint a Kenzo Lovasudvar. A szemétszedés után a Vértesi Natúrpark látogatóközpontjánál, a Geszner-háznál a résztvevőket sült csikvarsai kolbásszal vendégelte meg a Pro Vértes, amelyből megközelítőleg több száz adag fogyott el a rendezvény végére. A résztvevők munkájának eredményeként 7 tonna szemét került összegyűjtésre, hozzájárulva környezetünk tisztán tartásához, valamint a természeti és kulturális értékek megőrzéséhez. A hulladék szakszerű elszállítását a Depónia Nonprofit Kft. végezte, a rendezvény megvalósításához pedig a MOHU MOL Zrt. csatlakozott költségviselőként.

Vadmacska

A Pro Vértes természetgazdálkodási ágazata az elmúlt 25 évben olyan kivételes háborítatlanságot biztosított az élőlények számára, amelyet a vadvilág csak nagyon kevés helyen tapasztalhat meg. Ennek

eredményeként az ide látogatókat rendkívüli fajgazdagság fogadja, amely a ragadozókat is a térségbe vonzza.

Kiemelkedő természetvédelmi siker és faunisztikai adata a fokozottan védett vadmacska megjelenése és tartós jelenléte a Pro Vértes által kezelt területeken.

Monitorozás és megfigyelések: 2024 októberében a felvételek egyértelműen igazolták egy him vadmacska jelenlétét. A kamerás megfigyelések 2025 januárjában dokumentálták az állat vadászati szokásait, különös tekintettel a fogolyvolier környékére tett rendszeres látogatásaira.

Megfigyelés élvefogó csapdában: A már ismert példány 2025 februárban egy véletlen folytán egy – nem neki szánt – élvefogó csapdába került. Ez az eset lehetőséget biztosított, hogy testközlelől is szemügyre vegyük az állatot. A gyors állapotfelmérést követően az állatot sértetlenül szabadon engedték.

A Téglaházi kubikgödör kotrása

Ideje: 2025 - II. félév

A Téglaházi-tó 2025-ben a rendkívüli aszály miatt kiszáradt, és az élőlények sürgős mentése után ez az időszak lehetőséget adott a kotrása is.

A sikeres mentés érdekében egy szivattyúval folyamatosan forgattuk a vizet a jobb oxigénellátás elérése érdekében. Ezzel párhuzamosan a Soso Földszer Kft-vel elkezdjük az élőhely kotrását, mivel abban kb. 40 cm hordalék gyűlt össze az elmúlt 15 évben. A kotrással először igyekeztünk a halak számára mélyebb vizű részeket és ezek között menekülőutakat kialakítani.

A teljesen kiszáradt részeket kikotortuk, s a keletkezett hordalékot a madárszigetek megerősítésére hasznosítottuk. A kotrás szeptemberben kezdődött el, s december elejéig tartott. A tervek szerint a téglaháznál, az út mellett egy madármegfigyelő torony is épül a 2026-os évben..

Odúkihelyezés Szárligeten

A Pro Vértes munkatársa a Tegyük Együtt Ligetért Egyesület kezdeményezésére odútelepítést végzett Szárligeten, a Cseresznyés-árok területén. Telepítések: 12 db B-típusú odú, 6 db D-típusú odú, 1 db denevérodú, 2 db C-típusú odú. A költségek sikerességét május 11-én ellenőrizték.

Parlagisas-fióka mentése a Bölényrezervátumban

A Pro Vértes Bölényrezervátumában a viharos szél miatt megdőlt egy fenyőfa, az azon lévő parlagi sas fészekből pedig kiesett egy fióka. A fiókát Szalai Gábor természetvédelmi munkatársunk 2025. június 23-án találta meg, amely egy napot a madarásztabor résztvevőivel töltött, ahol táplálékot kapott és megerősödhetett. A fióka a zuhanást sértetlenül átvészelt, így másnap este visszahelyeztük a fészekbe.

Vetővirág virágzás

A 2025 augusztus 20. környéki kiadós esőzések hatására a Vértes hegylábi gyepterületein tömegesen előbújt a vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*). Hasonlóan látványos virágzásra utoljára 2014-ben volt példa. Ez lehetőséget adott arra, hogy felmérjük a vetővirág natúrparkbéli állományát. Mivel a virágzás csak rövid ideig tart, a Pro Vértes felhívással élt a lakosság felé, hogy jelezzék az észleléseket, segítve ezzel a környéki állományok pontosabb feltérképezését és védelmét.

Az éves natúrparki tevékenység részletes bemutatása –
Környezeti nevelés, szemléletformálás, tájidentitás megerősítése

Projekt megnevezése: Madárdalos ovi

Madárdalos ovi programunk keretében a munkaszervezet természetvédelmi munkatársai a natúrparki települések óvodáit meglátogatva rendszeres, csoportos foglalkozások keretében mutatják be az óvodáskorú gyermekek számára a madarak világát. A gyakorlati, élményközpontú foglalkozások a madarokról és védelmükről nyújtanak ismereteket, az óvodákban bemutatókat és foglalkozásokat tartunk és az udvarokon madárodúkat helyezünk ki.

2025-ben 33 óvodában és 8 iskolában tartottunk előadást Madárdalos ovi program keretein belül. 5 településen volt odúkihelyezés vagy téli madárgyűrzési bemutató.

A korábbi évekhez hasonlóan 2025-ben is kaptak napraforgó magot az óvodák, melyet a madarak téli etetéséhez használtak fel az intézmények.

Projekt megnevezése: Natúrparki Vetélkedő

A tárgyévben 8. alkalommal rendeztük meg az „**Otthonunk a Vértes**” vetélkedőt, mely egy többfordulós verseny alsós és felsős korosztály részére, 4 fős csapatokkal (3 diák + 1 felnőtt). A vetélkedő ifjúság a Vértesi Natúrpark monográfiájának tudásbázisára alapozva kutatta környezetének, lakóhelyének értékeit.

2025-ben 41 csapat (164 fő) vett részt a vetélkedőn, ebből 20 csapat jutott be a Boglártanya Erdei Iskolánkban tartott döntőre.

A vetélkedő célja amellett, hogy díjazza a kategóriák legjobban felkészült csapatait, a baráti kikapcsolódás és az élménygazdag programok megteremtése is. A döntőbe kerülésért nagyon szoros a verseny, az utolsó hajrát pedig az május 10-én, szombaton megrendezett várgeszteszi kirándulás jelentette a gyerekeknek.

A május 11-én, szombaton megrendezett döntőbe 10 alsós és 10 felsős csapat került be, ahová a versenyzőkön kívül több kísérő is érkezett a Natúrpark területéről, illetve távolabbi helyekről is.

A Vértesi Natúrpark versenyzői – Freész Réka, Györök Alíz és Orosz Zsanett – I. helyezést értek el az Országos Natúrparki Vetélkedő döntőjében.

Projekt megnevezése: Geszner-park - A Vértesi Natúrpark látogató központja

Az utóbbi évek nagyobb fejlesztései után a Geszner-parkban a fenntartásra összpontosítottunk, és jelentős munkákat végeztünk annak érdekében, hogy a botanikus kert növényei számára megfelelő és fenntartható környezetet biztosítsunk még a szárazabb időszakokban is. A 2025-as évben a Park látogatottság 1821 fő volt.

A 2025-ben korcsoportok szerinti bontásban a legtöbb látogató az óvodások korosztályú volt. 3 jeles természetvédelmi napra („Föld napja”; „Madarak és Fák napja”; „Víz Világnapja”) hirdettünk programot.

2025. évben a Geszner-park organikus fizetős látogatóforgalma a 2024-es évhez képest nőtt, 1821 fő volt. 2025-ben a 36 db bejelentkezett csoportunk volt, amiből 7 csoportunk mondta vissza. 64%-a gyerek, 29%-a felnőtt, 22%-a nyugdíjas korcsoportú volt. 2025-ben a gyermekcsoportok és a nyugdíjasok érdeklődtek jobban.

A turisztikailag aktív időszakban folyamatosan érkeztek a parkba csoportok, ideértve az óvodásokat, általános iskolásokat, gimnazistákat, egyetemi hallgatókat, valamint speciális nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyerekeket is. Nemcsak diákoknak és hallgatóknak, hanem pedagógusoknak, nyugdíjasoknak, szakmai csoportoknak és baráti társaságoknak is nyújtottunk programokat.

A látogatók lehetőséget kaptak arra, hogy felfedezzék a parkot, részt vegyenek interaktív foglalkozásokon, így játékos vagy renthagyó módon tanulhattak.

Projekt megnevezése: Boglártanya Erdei Iskola

A Boglártanya Erdei Iskola a Vértes lábainál, a Boglári-legelőkön fekszik, az oda érkezők a környező természet és a magyar kultúrtörténet értékeit ismerhetik meg. Az Erdei Iskolát védett területek övezik, melyeken egyedi növény- és állatvilág él. Az itt dolgozók kiemelt hangsúlyt fektetnek a tanyasi életvitel bemutatására, így elevenítik fel a magyar tanyasi világ hangulatát. 2023-ban az Oktatókertbe ismertető kistáblákat helyeztünk ki.

A Boglártanya Erdei Iskolában április 10-én kezdődött meg az idei erdei iskolás szezon. 2025-ben 35 erdei iskolás csoportot fogadtunk, akik Budapest, Szárliget, Tatabánya, Biatorbágy, Alcsútdoboz, Zsámbék, Herceghalom, Bicske, Vértesacsa, Piliscsaba, Székesfehérvár, Komárom, Mór, Debrecen, településekről érkeztek. Idén is megrendeztük saját nyári táborainkat 2 alkalommal 5 napos turnusokban.

Legnagyobb számban alsó tagozatos diákok látogattak hozzánk tanulás és élményszerzés céljából, de a felső tagozatos iskolások számára is kedvező a programkínálatunk, mivel a bemutatásra kerülő témák egy része a tananyaghoz kapcsolódik vagy azt egészíti ki. Erdei iskolánk különlegessége, hogy óvodás csoportok részére is összeállítunk olyan programokat, melyek által a picik játékos formában tanulhatnak az őket körülvevő tájról és az élőlényekről.

Programjaink között szerepel a Vértes bemutatása különböző hosszúságú és tematikájú túrák által. Nagyon népszerű a tanyasi életformát és az állatokat bemutató „tanyakör”, valamint az állatok gondozásával kapcsolatos programunk. Ezekon kívül madarászat, kertészkedés, számháború, közös sütés-főzés, méhészeti és vadászati bemutató, éjszakai túra, valamint fazekas foglalkozás is szerepel a választható programok között.

Projekt megnevezése: Hosszú téli esték a Geszner-házban

A nagy múltú, ingyenes előadássorozat a téli időszakban rendszeresen vonzotta az érdeklődőket a Geszner-házba. A Vértes Természettudományi Múzeumban közel 100 férőhely várta az előadásokra érkezőket, melyek után forralt borral, teával és szürkemarha szalámis szendviccsel vendégeltük meg a hallgatóságot. A 2025-ben 9 előadó tartott előadást tartottunk.

2025.01.15. – HTE - Balogh László - Erdő van, de hol?

2025.01.22. – HTE - Becse Ildikó: A fák kommunikációja és varázslatos világa

2025.01.29. – HTE - Haraszthy László: A ragadozómadarak természetvédelmi és vadgazdálkodási vonatkozásai

2025.02.05. – HTE - Laki Imre: Kalandok a Triglavon

2025.02.12. – HTE - Viszló Levente: Afrika I. előadás

2025.02.19. – HTE - Becse I.: Újra kapcsolódás a természethez - vadonboldogító települések

2025.02.28. – HTE - Weidinger István – Vadgazdálkodásunk jogszabályi kerete / Tájégségi szemlélet

2025.03.05. – HTE - Viszló Levente: Afrika II.

2025.11.19. – HTE - Pogátsa Zoltán: Árak, bérek, kilátások – A gazdaság a mindennapok tükrében

2025.12.03. – HTE - Bokodi Szabolcs: A gőzgéptől a gondolkodó gépig - Hétköznapi útikalauz a mesterséges intelligenciához

A Vértesi Natúrpark alapításának 20. évfordulója

Ideje: 2025. október 31.

Helyszín: Fornapuszta, Varázsmagtár és Geszner-park

Résztevők: A Vértesi Natúrpark településeinek és környe, mint tiszteletbeli meghívott, delegációi, szakmai és civil szervezetek (Vérteserdő Zrt., Pro Vértes), partnerek, korábbi és jelenlegi munkatársak, összesen több mint 250 vendég.

A rendezvény a Vértesi Natúrpark alapításának 20. évfordulóját ünnepelte. A „cseppnyi Magyarország” mottó jegyében a program a térségi összefogás, a generációkon átívelő közösségépítés és a természeti-kulturális örökség megőrzésének fontosságát hangsúlyozta a harmadik évtizedbe lépés küszöbén.

Gasztronómia:

Közösségi kemence: (Helyben sült pékáruk) A pátkai, tatabányai és zámolyi csapatok a kemencében készítettek friss, sós és édes péksüteményeket.

Lángos: A csákberényi asszonyok folyamatosan sütötték a friss lángost a vendégek számára.
Hús-specialitások: A Pro Vértes saját gazdaságából származó termékeket kínált: Bivalykolbász, Tatár beefsteak (reggeli meglepetésként) Vacsora: 22 kg friss vaddisznósült és 24 kg zöldségköret.
A Vértesi Natúrpark ízlenyomata: 9 települési specialitás és a Vérteserdő Zrt. Tárkonyos raguleves (Bodmér), Vadas mártás hússal (Csákberény), Gombócós káposzta (Pusztavám), Svábos, lisztgombócós káposzta (Szár), Dinsztelt kolbász (Vértesboglár), különféle pörköltök, illetve káposztás, burgonyás és paradicsomos ételek.

Települési tortaköltemények: A résztvevő települések egyedi, a település karakterét tükröző tortákat alkottak, melyeket az ebéd után közösen vágtak fel és fogyasztottak el.

Hozományasztal süteményei: A hozományasztalon a hagyományos, térségi receptúrák alapján készült sütemények is helyet kaptak.

Hozományasztal: (több, mint 20 méter) összetétele: A natúrparki településektől textíliák, kerámiák, múzeumi bemutatótárgyak, könyvek, filmek, népművészeti eszközök, népviseleteket, sütemények.

Fotópályázat: 3 kategória, (Régen és most, A Vértesi Natúrpark vadvilága, Életünk a Vértesi Natúrparkban)

Kiállítás: a legjobb 25 fotót a Varázsmagtárban állítottuk ki. Díjazás: A kategóriákat összevontan díjaztuk, 3 helyezéssel és 2 különdíjjal.

Filmvetítések: A Varázsmagtárban folyamatosan futó film a Vértesi Natúrpark elmúlt 20 évének legfontosabb pillanatait foglalta össze (Karácsony Sándor)

Természetismereti és Ökoturisztikai Programok

- Herkules-járat, Szafari autó
- Toronytúrák – Fenntartható
- Madarászati program
- Vérteserdő Zrt. foglalkoztató stand
- Kézműves foglalkozások: Sós Viktória - ammoniteszes nyakékeket
- Csikósbemutató

Színpadi programok:

Megnyitó / Köszöntések / Fellépések / Puzzle (települési képviselőknek) / Idő kapszula lezárására

- Könyves Norbert (Vértessomló): Ének- és trombitajáték, német nemzetiségi dalok
- Barkóca Berkenye Hajtás (Csókakő): Utánpótlás csoport
- Joómadarak Hagyományőrző Egyesület (Pátka): Élénk zenei előadás.
- Alsógallai Német Nemzetiségi Dalkör (Tatabánya): Ünnepeles sváb dalcsozor, népviseletben
- Csákberényi Örömtánc csapat: Szenior táncbemutató
- Pusztavámi óvodások: német nyelvű vers szavalás
- Cortina Színitanoda: Színházi/színpadi előadás

Esti programok:

- Tábortűz
- Fényfestés a Varázsmagtárra
- Csámborgó zenekar

Projekt megnevezése: Vértesi Natúrpark klímastratégia

Ideje: 2025 teljes év

A Vértesi Natúrpark élőhelyei érzékenyek a klímaváltozás hatásaira, így a további biztonságos működtetésük, és saját létfenntartásunk érdekében szükséges egy olyan stratégia megalkotása, amely megfelelően támogatja a területek kezelését.

2025-ben 3 településen 3 alkalommal valósult meg települési fórum, így a klímastratégiai munkaanyag ismertetése 2026-ban fejeződik be. Ezt követően a Vértesi Natúrpark klímastratégiája új szakaszba érkezik.

Összesen 363 fő vett részt 2025 év végéig a fórumokon, akik megközelítőleg 400 hozzászólással járultak hozzá a klímastratégiához. A hozzászólások alapján a leghangsúlyosabb témacsoportok az alábbiak: Vízgazdálkodás, Erdőgazdálkodás, Településfejlesztés, Talaj

Az önkormányzatok további ingyenes előadásokat is igényelhetnek az egyéni és települési szintű vízgazdálkodási lehetőségek témakörében.

A Pro Vértes a jógyakorlatok bemutatására Klímastratégiai workshopokat tart, melyeken 2025 év végéig összesen 112 fő vett részt.

A honlapon állandó felület üzemel a klímastratégiához kapcsolódóan, ahol mindenki letöltheti a munkaanyagot, megismerheti a települési fórumok folyamatát, szócikket és videókat tekinthet meg a témában. Ugyanitt megtalálható a csapadékmegtartó, innovatív technológiákat és Kertfenntartási javaslatokat bemutató blogunk is.

A Vértesi Natúrpark lakosságának nagyobb bevonása érdekében két témakörben (erdőgazdálkodás és vízgazdálkodás) online felmérés készült. A kérdőívek a Vértesi Natúrparkban élők véleményét mérik fel, valamint visszajelzést biztosítanak a klímaváltozáshoz kötődően. A társadalmasítás több formájával lehetővé tesszük, hogy azok is elmondják véleményüket, akik a fórumokon nem tudtak részt venni. A közvélemény-kutatásra eddig 1004 válasz érkezett és minden klímavédelmi kezdeményezésünk közel 90 %-os támogatottságot kapott.

Ez a több szektort átfogó, alulról építkező térségi klímastratégia, amely a lakossági igényeket ilyen szinten figyelembe veszi, jelenleg egyedüli példa Magyarországon.

Mérőhálózat a Vértesi Natúrparkban

2025-ben a Pro Vértes kezdeményezésére egy natúrparki szintű, egységes meteorológiai mérőhálózat kiépülése kezdődött meg a települések bevonásával. A kezdeményezés célja, hogy a települések saját mérőállomásokkal rendelkezzenek, amelyek adatait egy közös, a tagok számára nyilvános rendszerben összesítik. A hálózat az Időkép rendszerével épül ki, a felületükön pedig egységesen, natúrparki mérőegységekként jelennek meg.

A hálózat kiépítése a településekkel egyeztetve, több ütemben zajlik. Az első beszerzési körben 5 település összesen 8 mérőegységre, míg a Pro Vértes további 2 darabra nyújtott be igényt, összesen 12 mérőegységet rendeltünk meg.

A program megvalósítása is elindult a tárgyévben, az első 5 eszköz (Zámoly, Oroszlány, Tatabánya, Vérteskozma) már megérkezett a területre, az első szervezetünkön kívülálló beüzemelés Vérteskozma volt.

Külön említést érdemel Kőhányás, ahol a Pro Vértes adományaként kerül kihelyezésre egy mérőegység. Ezen a helyszínen az eszköz telepítése és beüzemelése a stabil internetkapcsolatra vár.

Projekt megnevezése: Fogoly program

A fogoly igazi vadmadár, amely a Kárpát-medence éghajlati és talajviszonyai között tökéletes élőhelyet talált magának, azonban a nagyüzemi gazdálkodás egyik legnagyobb vesztesévé vált. A XX. század elején még óriási számban volt jelen, állománya azonban drasztikus mértékben omlott össze, amely egyértelműen az emberi tevékenységnek tudható be. A korábbi években Fornapusztán viszont ismét vadon élő foglyokkal és vadon nevelkedett fogolycsibékkel találkozhatunk, amely nemcsak a visszatelepítési kísérletek miatt vált lehetségessé, hanem egy komplex természetvédelmi kezelési stratégia eredménye.

A Pro Vértes 2013-ban vette szárnyai alá a foglyok sorsát annak érdekében, hogy a Zámolyi-medencében járva újra találkozhatunk az egykor nagy számban élő faj egyedével. A foglyokat érintően nagyszabású kutatássorozat van folyamatban, amely a fogoly országos visszatelepítési lehetőségeit és annak célterületeit, technológiáját kutatja.

Fogoly-munkacsoport:

A fogoly-program részeként 2025. január 22-én a Dohányos-házban tartottunk szakmai egyeztetést. A találkozón széles körű szakmai összefogás valósult meg: a házigazda Pro Vértes képviselőjében jelen volt Viszló Levente, Haraszthy László, Szalai Gábor, Karsa Dóra és Klippel Dávid. A meghívottak közül jelen volt Nagy Lajos és Dudás Miklós a Hortobágyi Nemzeti Park, Lóránt Miklós a Kiskunsági Nemzeti Park, valamint Váczy Miklós a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságától, Weidinger István a Kittenberger Kálmán Vadásztársaságtól, Jánoska Ferenc Soproni Egyetemtől, Sumbzky Gábor az Agrárminisztériumtól és Tóth Péter a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettől.

Az ülés napirendjén a visszatelepítések tapasztalatainak megosztása mellett a jövőbeli lehetőségek szerepeltek (finanszírozási és pályázati lehetőségek feltérképezése, kialakítása). A munkacsoport részletesen elemezte a technológiai kérdéseket, őszintén feltárva a korábbi, sikertelen fogolyprogramok buktatóit. Kiemelt témaként tárgyalták az állomány növekedését gátló limitáló tényezőket, valamint a vadászat és a védelem kapcsolatát. A több éve zajló kutatássorozat és az együttműködés eredményeit a későbbiekben egy átfogó szakkönyv keretei között mutatjuk be.

Telepítési és gondozási összefoglaló:

Szabadon engedés: Két fő ütemben összesen megközelítőleg 182 foglyot engedtünk ki a természetbe

Szoktatás és tenyésztés: Szeptember elején két részletben összesen 89 madarat helyeztünk ki a szoktatókuckókba. Ekkor a tenyészröpdében 149 példány tartózkodott, és megindult a röpdé felújítása is.

Utókövetés és veszteségek: Az állományt folyamatosan figyelemmel kísértük. Szeptember 1-ig összesen 12 példány elhullását jegyeztük fel a bent lévő állományból, míg a már szabadon engedett madarak közül 4 egyed esett bizonyítottan ragadozó (feltehetően héja) áldozatául.

Projekt megnevezése: Kaszálási bemutatók - gyepgazdálkodási szakmai napok

Ideje: 2025. májustól

Napjaink az ember által okozott természeti problémákra megoldást csupán az ökológiai szemléletmód, és a fenntartható fejlődési modellek nyújtanak. Ebben kiemelkedő szerepe van a gazdálkodóknak, akiknek meg kell találniuk az egyensúlyt a gazdasági érdekek és a természet védelme között. A Pro Vértes a témában élen járva az évtizedes tapasztalatokra alapozva nyújt elméleti és gyakorlati megoldásokat, illetve iránymutatásokat, melyek segítenek megőrizni és fenntartható módon használni a természetes környezetünket.

A korábbi időszakokra jellemző energiaterázió, ami a fű és a magyar társadalom közötti kapcsolat alapját jelentette, mára jelentőségét veszítette. A Kárpát-medencében sok hagyományos mezőgazdasági tevékenység megszűnt, ennek következtében számos növény- és állatfaj tűnt el a térségből, a táj pedig jelentősen megváltozott, ennek eredményeként pedig veszélybe került hazánk egyik legjellemzőbb tájtípusa is. Manapság újabb veszély leselkedik a nyílt legelő tájra, az özőnnövények formájában.

A szakmai napok alkalmával olyan természetkímélő gyepgazdálkodási eljárásokat, eszközöket és technikai megoldásokat mutatunk be, amelyek hosszútávon hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez, kíméletesek az élővilághoz, és megoldást nyújtanak az invazív növények agresszív terjedésére.

Kedvezményezett szervezet megnevezése:	Érintett települések / Helyszínek:	Kapcsolódás a fejlesztési koncepcióban meghatározott célokhoz:
Pro Vértesi Nonprofit Zrt.	Vértesi Natúrpark területe	<p>Invazív növények visszaszorítása legelő állatokkal, különös tekintettel a vizes területekre, a Vidékfejlesztési Program (Innovációs operatív csoportok létrehozása és az innovatív projekt megvalósításához szükséges beruházás) keretében.</p> <p>A kaszálási bemutatón a résztvevők betekintést nyertek a kaszálás fejlődésébe, a különböző történelmi időszakokban jellemző kaszálási módszerekbe, valamint annak élővilágra gyakorolt hatásaiba. A szakmai napok részét képezte az állattartás és a természetkímélő gyepgazdálkodás hatásainak feltárása, valamint a természetvédelemben való hasznosítása.</p> <p>Bemutatásra került az is, hogy a hagyományos és a modern gazdálkodási módszerek egymás melletti alkalmazásával biztosítható a modern gazdálkodási technikák hatékonysága, de megőrizhető a hagyományos gazdálkodás számos előnye is. A csoportokkal megismertettük a legelő állatok jótékony hatását is, amelyre az özőnnövények elleni harcban számíthatunk.</p>

Projekt megnevezése: Haraszt-hegyi tanösvény

A Vértesi Natúrpark igen látványos, 3,5 km hosszú körútvonala a Dunántúli-középhegység egyik szubmediterrán szigetének bemutatására hívatott. Hét állomásán a Déli-Vértes dolomithegyének, a Haraszt-hegynek az erősen szabdalt felszínén, változó klímaviszonyain és különböző talajtípusain kialakult, a szélsőséges viszonyokhoz alkalmazkodott, ritka fajokban bővelkedő növényzettel és állatvilággal, valamint a földtani érdekességekkel ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

A Vértesi Natúrpark látogatóközpontjában megvásárolható füzet segítséget nyújt a tanösvény bejárásához, és részletes leírással szolgál a különböző növényekről, állatokról, valamint a dolomitjelenségről, emellett a Pro Vértes rendszeresen szervez a tanösvény bejárására csoportos kirándulásokat.

Projekt megnevezése: Pusztai állatpark

A pusztai Állatpark területén az egykor elterjedt ősi háziállatainkkal, illetve az egykor őshonos nagy legelő állatokkal a természetes környezetükben találkozhatunk.

A Pro Vértes természetgazdálkodási központjában betekinhetünk a táj és a legelő állatok szoros kapcsolatának ökológiai jelentőségű folyamataiba. A nagy legelő állatok folyamatosan alakítják a tájat, közreműködnek a biológiai sokféleség megőrzésében, és az özönnövények visszaszorításában. Mindamellet, hogy ezek az állatok a múltban fontos szerepet töltek be, ami miatt fontos kultúrtörténeti értékkel is rendelkeznek, a közreműködésükkel élőhelyrekonstrukciók zajlanak a térségben. A látogató a parkba belépve egy eltűnőben lévő táj képét ismerheti meg, amelyet pusztabuszal, illetve Herkules járással lehet bejárni. A tárgyévben 181-en látogatták meg az állatparkot.

A munkaszervezet hivatalos képviselőjének aláírása